

Ljubljana, 5. november 2020

Pojasnilo predsednika Sveta za radiodifuzijo v zvezi s poročanjem POP TV in stališčem Društva novinarjev Slovenije glede spremembe 77. člena Zakona o medijih in vstopa lokalnih radijskih programov na digitalno radijsko platformo

V medijih se je v preteklih dneh pojavila polemika glede predloga sprememb Zakona o medijih, ki se nanaša na 77. člen zakona oziroma s tem povezanim vstopom lokalnih radijskih programov na digitalno radijsko platformo. Predlog zakona je v državnozborsko proceduro dne 27. 11. 2020 vložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Jožefom Horvatom. Predmetna tema je bila v informativni oddaji 24ur na POP TV obravnavana dne 2. 11. 2020, stališče Društva novinarjev Slovenije pa je bilo sprejeto dne 29. 11. 2020.

Svet za radiodifuzijo v trenutni sestavi, ki je svoj mandat nastopila aprila 2017, si ves čas zelo intenzivno prizadeva za čim hitrejši in čim bolj skladen razvoj digitalnega radia v Sloveniji in je v tem poslanstvu tudi uspešen. Prvo slovensko digitalno radijsko omrežje R1 z nacionalnim pokrivanjem je bilo popolnoma zapolnjeno v letu 2019, preko njega pa se razširja 19 radijskih programov, vključno z vsemi najbolj poslušanimi programi v Sloveniji. Radijskim postajam, ki so vključene v omrežje R1, se je glede na to, da R1 pokriva ozemlje celotne Slovenije, območje pokrivanja najbolj povečalo. V letu 2020 sta bili postavljeni in začeli oddajati tudi radijski omrežji R2 in R3, ki bosta po predvidevanjih Sveta večje število programov začeli oddajati v letu 2021, po izvedbi javnih razpisov za izdajatelje zainteresiranih radijskih programov. Omrežje R2 je razdeljeno na dva dela, poimenovana Vzhod R2 in Zahod R2 (omrežje R1 tovrstne delitve nima). Omrežje R3 pokriva širše območje Ljubljane z okolico. Svet za radiodifuzijo že vseskozi zastopa stališče, da se pravice oddajanja posameznim programom, ki bodo želeli vstopiti na digitalna omrežja, podelijo izključno za eno od omrežnih območij, pri omrežju R2 pa vsekakor glede na to, kje posamezen radijski program na obstoječih FM frekvencah že oddaja.

Kot je razvidno iz odziva na stališče Društva novinarjev Slovenije z dne 30. 10. 2020, enako stališče zagovarja tudi Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS (AKOS), zato je odveč skrb, da bodo lokalni radijski programi lahko pridobili pravice razširjanja v celotni Sloveniji. Svet za radiodifuzijo in AKOS sta namreč organa, ki sodelujeta pri izvedbi javnih razpisov za podelitev pravic razširjanja v digitalni radiodifuzni tehniki kot tudi načrtujeta in skrbita za razvoj radiodifuznih medijev v RS.

Zato sta tako poročanje POP TV kot tudi stališče Društva novinarjev Slovenije zmotni v ugotovitvah oziroma predvidevanjih, da bi sprememba 77. členu Zakona o medijih lahko

škodovala radijskemu trgu, ker naj bi lokalni radijski programi s tem pridobili pravico razširjanja v celotni Sloveniji. Razlog za predlagano spremembo 77. člena Zakona o medijih je izključno strokovne narave in nima političnega predznaka oziroma ni namenjena zasledovanju parcialnih interesov. Svet za radiodifuzijo je predmetni popravek zakonodaje predlagal že v letu 2019, saj je izjemnega pomena za celovit razvoj digitalnega radia v Sloveniji.

Svet za radiodifuzijo je spremembo 77. člena Zakona o medijih predlagal v svojem sklepu z 31. redne seje dne 21. 11. 2019 ter v svojem letnem poročilu za obdobje 2018/2019, ki ga je sprejel decembra 2019. Veljavni 77. člen preprečuje sočasno imetništvo statusa lokalnega programa posebnega pomena ter radiodifuzno oddajanje v digitalni tehniki, saj omejuje radiodifuzno razširjanje teh programov na območja z največ 10 % prebivalcev Republike Slovenije. Ta omejitev predstavlja nepremostljivo oviro za digitalno razširjanje, saj v Sloveniji ne obstajajo dovolj majhna omrežja oziroma ta tudi niso načrtovana, ker to ni smotno (navedeno je lepo pojasnjeno tudi v gradivu, ki je bilo vloženo s predlogom sprememb zakona). Postavitev nacionalnega omrežja R2 z ločenima območjema pokrivanja Vzhod R2 in Zahod R2 je trenutno najbrž optimalna z vidika nadaljnjega razvoja digitalnega radia, saj omogoča vstop na digitalno platformo vsaj večini radijev, ki na njej še ne oddajajo. Pri tem pa je še enkrat potrebno poudariti, da je pri podeljevanju pravic potrebno zasledovati cilj, da programi, ki se digitalno še ne razširjajo, vstopijo izključno na območje Vzhod R2 ali Zahod R2. Povsem nesmotno pa bi bilo v tem trenutku postavljati lokalna digitalna radijska omrežja na območjih, na katerih živi manj kot 10 % prebivalcev Slovenije.

V danih tehničnih razmerah, ob upoštevanju rentabilnih velikosti območij pokrivanja in števila radijskih programov v Republiki Sloveniji ter s smotrnim upravljanjem z radiofrekvenčnim prostorom, je bila najbolj smiselna postavitev omrežja z ločenim pokrivanjem vzhodne oziroma zahodne polovice Slovenije, temu pa bo morala slediti tudi podelitev pravic posameznim radijskim programom na način, da se pravica za posamezni program podeli samo za eno digitalno omrežno območje.

Ob tem pa je potrebno dodati, da bodo programi s statusom lokalnega programa posebnega pomena tudi v primeru digitalnega razširjanja na območju Vzhod R2 ali Zahod R2 ob predvideni spremembi 77. člena Zakona o medijih še vedno morali pripravljati program, ki bo namenjen območju z največ 10 % prebivalstva Republike Slovenije, ne glede na to, ali bodo morda slišni na širšem območju. Njihov položaj bo tako primerljiv z obstoječim položajem programov, ki imajo status regionalnega programa posebnega pomena. Potreba po tovrstni ureditvi, kjer so programi s statusi lokalnega programa posebnega pomena opredeljeni glede na to, komu so namenjeni, ne pa z območjem pokrivanja, je znana že nekaj časa, saj sta jo predvidela tudi predloga sprememb Zakona o medijih iz leta 2019 oziroma iz leta 2020. Ob javnih razpravah, ki sta se odvijali v zvezi z obema predlogoma, ni bilo zaslediti nobene pripombe, ki sedaj nastajajo v zvezi s predmetnim predlogom spremembe 77. člena. Predlagana sprememba vsebinsko ni povezana z drugimi spremembami Zakona o medijih, je pa zaradi tega, ker je po svoji naravi povsem tehnične narave, smiselno, da vstopi v ločeno zakonodajno proceduro in se odvije po hitrem postopku. Med tisto strokovno javnostjo, ki se je v preteklosti že opredeljevala do konkretne problematike 77. člena Zakona o medijih, pa načeloma obstaja konsenz, da je sprememba nujno potrebna.

Razlog za predlagano spremembo 77. člena Zakona o medijih je torej izključno strokovne narave. Zato ni primerno, da se jo postavlja v kontekst siceršnjih sprememb Zakona o medijih, saj z njimi nima nikakršne povezave. Zelo smiselno je, da se potrdi po hitrem postopku, ločenem od drugih sprememb Zakona o medijih, saj bi v nasprotnem primeru razvoj digitalnega radia v Sloveniji zastal. Zastoj na področju razvoja digitalnega radia pa bi dejansko povzročil škodo tako medijskemu prostoru kot tudi radijskemu trgu. Zastoj v razvoju na tem področju bi bil tudi v nasprotju z splošno evropsko usmeritvijo na tem področju, saj le ta z direktivo (Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah) uvaja prepoved prodaje radijskih sprejemnikov brez digitalnega sprejema (DAB+).

Eden od motivov, zaradi katerih Svet za radiodifuzijo zagovarja čim hitrejši razvoj digitalnega radia, je tudi korekcija situacije na obstoječem radijskem trgu, ki je pogojena z omejenim naborom analognih (FM) frekvenc. V preteklosti je način podeljevanja FM frekvenc omogočil nastajanje (pre)majhnih območij pokrivanja, ki v spremenjenih okoliščinah na trgu niso več omogočala preživetja na trgu, zato je v veliki meri botroval propadanju mnogih lokalnih radijev ter s tem nastajanju manj ali bolj izrazitih koncentracij na radijskem trgu v Sloveniji in s tem k zmanjševanju raznolikosti. Prehajanje na digitalno radijsko oddajanje bo omogočilo razširjanje večjega števila programov na širših območjih in s tem vzpostavilo konkurenčnejše pogoje za vse izdajatelje. Vsekakor je k regulaciji digitalne radijske platforme potrebno pristopiti sistematično in s polno mero previdnosti. Nikakor pa to ne pomeni, da je potrebno ohranjati administrativne ovire, če zanje ni potrebe. Digitalna platforma bi lahko v prihodnosti nudila bistven prispevek k ohranitvi radijskega medija, zato je v sedanjem času, ko se še razvija, med drugim potrebno zagotoviti tudi, da bodo na njej slišni vsi programi, ki so jih poslušalci že vajeni, tudi s ciljem zagotavljanja čim večje stopnje medijskega pluralizma. Ne pozabimo tudi, da so izdajatelji radijskih programov, še posebej pa izdajatelji programov s statusi programov posebnega pomena, zavezani k temu, da pripravljajo določen obseg programskih vsebin in da spoštujejo razne omejitve in kvote, ki veljajo tako za oglaševanje kot tudi količino in vrste lastne produkcije.

Obstoj radijskega medija je eden tistih, ki je v spremenjenih okoliščinah, ki jih prinaša razvoj digitalnih medijev precej ogrožen, saj se vse večje količine oglaševalskih sredstev pretakajo v oglaševanje na svetovnem spletu. Razvoj digitalnega radia, ki je in bo ostal reguliran, česar za spletne medije ni mogoče trditi, bo tako ključen za preživetje radijskega medija kot takega. Dodatnih ovir v nobenem primeru ne potrebuje.

Svet za radiodifuzijo želi pripomoči k razvoju digitalnega radia v Sloveniji in s tem k vzpostavitvi tehnološke platforme za vse radijske postaje, ki bodo vsebinsko prispevale k boljšemu radiu v Sloveniji, povečanju pluralnosti v medijskem prostoru in dvigu medijske kulture pri nas. V ta sklop vsekakor sodi tudi več kvalitetne lastne produkcije in kvalitetnega novinarskega dela na čim večjem številu radijskih postaj. Verjamem, da pomen teh ciljev prepoznava tudi uredništvo 24ur, še posebej pa Društvo novinarjev Slovenije.

predsednik Sveta za radiodifuzijo
Aleš Lipičnik

Vročiti po elektronski pošti:

- Uredništvo oddaje 24ur; 24ur.com@pop-tv.si
- Društvo novinarjev Slovenije, Vošnjakova ulica 8, 1000 Ljubljana; pisarna@novinar.si

V vednost po elektronski pošti:

- Državni zbor, Šubičeva ulica 4, 1102 Ljubljana, gp@dz-rs.si
- Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS, Stegne 7, 1000 Ljubljana
info.box@akos-rs.si